

KONINGEN EN KEIZERS DOOR DE EEUWEN HEEN

door drs. Luc Wolters en Arno Roeloffzen

DE KONINGEN

1734	W. Philippi KEIZER	1919	Leopold Molin, 3e maal, KEIZER
1758	Anthonius Stassen (zie de toelichting na de opsomming)	1947	Jos Plusquin
1766	W. Tuijneesen (plaat is verloren geraakt)	1948	Frans Heijns
1767	Johannes Houben (plaat is verloren geraakt)	1949	Jozef Snackers
1769	Jacobus Devoes	1950	Jos Jacobs
1783	P. Jacobs	1951	Pierre Lataster
1784	P. Jacobs	1952	Pierre Lataster
1785	P. Jacobs KEIZER (zilveren plaat in de bek van de vogel; de ketting aan de vogel is verloren gegaan)	1953	Jos Plusquin
1786	Christian Muermans	1954	Aug. Jakobs
		1955	Jo Schefer
1853	Voorzitter Jan Willem van Sintfijt (afgeschoten door Jan Hoen), zoon van mede heroprichter W. van Sintfijt, die ook nog van de oude schutterij lid is geweest.	1956	Noud Beusen
1854	Johannes Speessen, lid van de oude schutterij. Schutterspenningmeester. Schoenmaker.	1957	Theo Schrooders
1855	niet geschoten, J. Speessen blijft nog 1 jaar koning	1958	Jan Schoenmaekers
1856	Petrus Smeets, schilder	1959	Jan Caelen
1857	Secretaris J. Pieter Duykers, metselaar	1960	Jo Heijns
1858	Secretaris J. Pieter Duykers	1961	Albert Voncken
1859/60	Secretaris J. Pieter Duykers KEIZER	1962	Frans Heijns
1861	J. Speessen (?)	1963	Pierre Pisters
1862	J.H. Spiessen	1964	Hub van Loo
1866	J. Speesen (?)	1965	Victor Simons
1868	Martinus Speessen (op de plaat het jaartal 1867)	1966	Hub Thewessen
1871	Andries Sleypen van Strabeek	1967	Henk Keijdener
1872	Willem Speessen	1968	Jan Haagmans
1873	J. Peter Erkens, treedt af i.v.m. schuttersfeest De schuttersraad behoudt zich het recht voor om het koningschap al dan niet toe te wijzen.	1969	Piet Laming
1874	Michael Vonken (schonk destijds de 21e plaat)	1970	A.M. Jansen
1875	Leo Speessen	1971	Jos Jacobs
1876	Christian Gregorius Hoen, kantonnier (? geen plaat)	1972	Math Heijns
1878	Pieter Wijnands (op de plaat het jaartal 1876)	1973	Jan Haagmans
1880	Nicolaas Bosch	1974	Jos Snackers
1881	Christian Gregorius Hoen, kantonnier (geen plaat)	1975	Harry Schurgers
1882	Kolonel Jozef Duikers (op de plaat het jaartal 1881) Deze blijft een aantal jaren koning, tot in het voorjaar van 1888. Toen waren 25 platen aan de vogel. De kolonel overlijdt in november 1908.	1976	John Seyben
1888	Hubertus Wachelder (op de plaat het jaartal 1889)	1977	Ben van Loo
1889	Gerard of Gerhard Wijnands (op de plaat het jaartal 1890)	1978	Theo Schrooders
1893	Guilliam Maas. Ene S. Geelkens die de vogel had afgeschoten werd niet geaccepteerd omdat hij buiten de gemeente woonde.	1979	Jos Jacobs
1894	Hubertus Kleuters	1980	Math Jakobs
1895	Mathieu Curfs (geen plaat)	1981	Pierre Frissen
1896	Leopold Molin (Demelin), 1e maal	1982	Ben van Loo
1897	is waarschijnlijk geen koningsvogel geschoten	1983	Pierre Dullens
1898	Hubert Wachelder	1984	Theo Schrooders
1899	Kapitein Frans Kleuters (geen plaat)	1985	Theo Schrooders
1903	Hubertus Reintjens	1986	Theo Schrooders, KEIZER
1906	Leo Schroeders (geen plaat)	1986	Hub Thewessen
1910	P. de Moulin, 2e maal	1987	Harry Schurgers
		1988	Chris Teheux
		1989	Chris Teheux
		1990	Harry Schurgers
		1991	Chris Teheux
		1992	Jeroen Schrooders
		1993	Piet Heijns
		1994	Fred Louwen
		1995	Harry Schurgers
		1996	Paul Courtens
		1997	Jeroen Schrooders
		1998	Clement Botty
		1999	Bert Kools, jubileumkoning
		2000	Piet Heijns, millenniumkoning

De lijst van koningen en keizers is samengesteld aan de hand van het schutterszilver en de schuttersboeken.

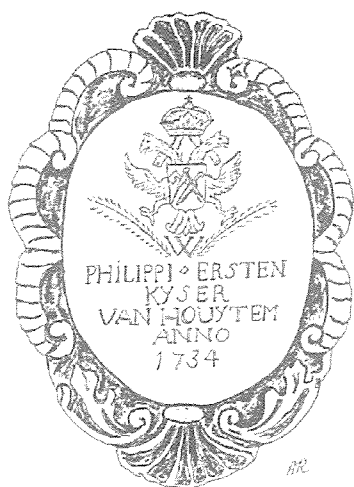
Soms staat op de zilveren plaat een ander jaartal dan in het schuttersboek. Dit heeft er doorgaans mee te maken dat ook in de vorige eeuw de koningsvogel soms in het najaar werd geschoten die een koning opleverde voor het schuttersseizoen in het daaropvolgende jaar.

Het koningsvogelschieten van schutterij St. Martinus vindt elk jaar plaats na de schuttersfeesten en tegenwoordig in principe op de laatste zondag van augustus. In 1968 was het de laatste keer dat men in het voorjaar (27 april) het koningsvogelschieten heeft gehouden. Koning werd toen Jan Haagmans.

Het besluit om het koningsvogelschieten te verplaatsen naar eind augustus of begin september werd genomen op de algemene ledenvergadering van zondag 18 februari 1968, na de jaardienst, kranslegging en schuttersmaaltijd. De toenmalige secretaris Jef Jacobs schrijft betreffende dit besluit in schuttersboek nr. 5, bladzijde 275, het volgende: *"Omdat er in het voorjaar bijna steeds slecht weer is bij het koningsvogelschieten, wordt besloten dit in de toekomst te verplaatsen naar het najaar, direct na het seizoen, b.v. in september. Hierdoor heeft de toekomstige koning (die van 1968) een kortere regeringsperiode; deze duurt vanaf 20 april a.s. tot het volgende koningsvogelschieten in september a.s."*

Vanwege het slechte weer op 20 april werd het 27 april. Jan Haagmans heeft in 1968 het koningschap kort, maar met plezier uitgedragen. Het tweede koningsvogelschieten in 1968 vond plaats op zaterdag 21 september en koning 1969 werd toen Piet Laming.

Op zondag 29 augustus 1999 slaagde Piet Heijnen er in het laatste stuk van de houten vogel af te schieten en is daarmee koning van Schutterij St. Martinus tot het koningsvogelschieten eind augustus 2000.

Keizersplaat 1734

WANNEER WAS ANTONIUS STASSEN KONING?

Bij het koningszilver van schutterij St. Martinus bevindt zich een zilveren plaat, waarvan het jaartal niet meer exact te lezen is. De plaat vermeldt het koningschap van Anthonius Stassen in 1778. De plaat is mede daarom interessant, omdat de oudst bekende zilveren plaat in Houthem uit 1734 dateert; de mogelijkheid bestaat dus dat de plaat van Stassen nog ouder is. Enig genealogisch onderzoek leert ons dat een Antonius Stassen in 1673 Catharina Heusschen huwde en 1681 Helena Clermont. Echter deze Stassen overleed reeds in 1703, zodat hij niet in het achtste jaar van een decennium in de achttiende eeuw koning kon worden. Hij krijgt diverse zonen, maar geen Anton. Zijn zoon Mathias kreeg in 1708 een zoon Antonius, waarover verder weinig bekend is. Een andere zoon Willem Stassen kreeg eveneens een naar zijn grootvader genoemde zoon Anton. Deze laatste huwde in 1756 Anna Leenders en het echtpaar kreeg in de jaren 1753-1758 een viertal kinderen. Het gezin woonde aan de Onderstestraat. Zonder een exacte datering te kunnen geven, kan op basis van de genealogische gegevens uitgesloten worden dat de Stassen-plaat het oudste schild van Houthem is. In een lijst van het koningszilver uit 1857 wordt de Stassen-plaat overigens gedateerd anno 1758. Was de plaat toen minder afgesleten, zodat men het jaartal nog heeft kunnen lezen. 1758 is een goede mogelijkheid omdat we gezien hebben dat het echtpaar Stassen in deze tijd enige kinderen kreeg. Een exacte datering valt dus moeilijk te geven. Zo komen we wel iets meer aan de weet over de persoon achter het koningschap. Als de plaat uit 1758 dateert, is dit in ieder geval het tweedst oudste zilveren schild.*)

* H.J.J. Philippens, *Houthem's verleden*. (Eygelshoven [1983/1984]) 190-192.

DE KEIZERS

1734	W. Philippi
1785	P. Jacobs
1860	Secretaris J. Pieter Duykers
1919	Leopold Molin
1986	Theo Schrooders

Schutterskast in Château St. Gerlach met het oudste schutterszilver van St. Martinus

KEIZER W. PHILIPPI

Wilhelmus Philippens werd op 29 november 1697 in de Kloosterstraat te St. Gerlach geboren. Hij was geen onbelangrijk heerschap, integendeel. In 1718 werd hij op 21-jarige leeftijd stadhouder van het adellijke klooster van St. Gerlach. Hij werd schout van de heerlijkheid Strucht, procureur (rechtsgeleerde) van de schepenbank Geulle en werd door de hoofdbank Meerssen benoemd tot notaris te Houthem. Maar liefst vijftig jaar zou hij deze functie te Houthem blijven uitoefenen. Oktober 1721 treedt hij te Maastricht in het huwelijk met Isabella van den Enden met wie hij tien kinderen krijgt. Isabella overlijdt na 35 jaar huwelijk in 1756. Zijn 62-jarige leeftijd weerhoudt Philippens er niet van in 1760 opnieuw in het huwelijk te treden, ditmaal met het 27 jaar oude bruidje Anna Catharina van Caldenborgh. Zij is dochter van Jan van Caldenborgh, schepen van Strucht en tevens schatmeester en grootgrondbezitter te Houthem. Uit dit tweede huwelijk worden nog zeven kinderen geboren. Sinds 1752 woonde Wilhelmus Philippens in "de Oude Pastorije" te Houthem. Hij overleed 77 jaar oud op 1 december 1774 te Houthem. In 1734 schoot hij voor de derde keer de koningsvogel af. Bij die gelegenheid geeft hij een mooi bewerkt zilveren schild met de inscriptie: "*W. Philippi ersten kyser van houytem anno 1734*". In de afbeelding van het schild laat hij tevens enkele symbolen verwerken, zoals de dubbelkoppige rijksadelaar, een wapenschildje met passer en schrijfgerei en twee penneveren, ten teken dat hij van overheidswege was aangesteld als schout van Strucht, procureur van Geulle en notaris te Houthem.*)

* Hubertus Antonius Bernardus Philippens, *Zes eeuwen het geslacht Philippens vanuit Conveld 1390-1990* (1995) 43-51.

Philippi, zoals dit op de plaat staat, is een bewerking van de familienaam Philippens.

KEIZER P. JACOBS

Waarschijnlijk heeft deze P. Jacobs in de drie opeenvolgende jaren 1783, 1784 en 1785 de koningsvogel afgeschoten. In het laatste jaar staat hij althans te boek als keizer. Zijn keizersschild hing in de negentiende eeuw in de bek van de vogel. De vogel hing eertijds nog aan een ketting, die ook van Jacobs was, maar die in de loop der negentiende eeuw verloren is gegaan. Ook uit het daaropvolgende jaar 1786 is de koning bekend, maar daarna horen we lange tijd niets van de Houthemse schutterij. Bij de heroprichting van de schutterij in 1853 is er geen Jacobs meer lid onder de ruim 70 leden.

KEIZER J. PIETER DUYKERS

Op zijn koningsplaat zijn de jaartallen 1857, 1858 en 1860 vermeld, terwijl hij te oordelen naar de boeken in de trits jaren 1857, 1858 en 1859 de vogel afgeschoten zou hebben. Waarschijnlijk is het volgende een verklaring. Het koningsvogelschieten vond plaats in augustus en in het daaropvolgend jaar trok deze nieuwe koning met de schutterij. Op 28 augustus 1859 werd J. Pieter Duykers voor de derde maal koning, om deze waardigheid in het jaar 1860 uit te oefenen.

Wie was deze Duykers? In de ledenlijst uit 1853 staan P. Duijkers en Michiel Duijkers te boek als metselaars en tevens komt in deze lijst een Pieter Duijkers voor, waarbij vermeld wordt dat dit de vader is. In de ledenlijst van 1870 komt J. Duijkers voor, P. Duijkers, de vader, en P. Duijkers, keizer. Keizer was dus de zoon. Bij de verkoop van rangen en functies in 1853 koopt Duykers een van beide secretarisambten voor de prijs van Fl.3,30. Een keizer is duur voor de schutterij. In oude reglementen werd dikwijls vastgelegd dat de keizer het zilver won en de vereniging dit van hem terugkocht. Om de onkosten te bestrijden bij het keizerschap van Duijkers zorgde St. Martinus Houthem voor "vrijwillige bijdragen op het trommel ter gelegenheid van den Keizerschot Fl.7,40." In 1873 kochten koning en keizer een degen vanwege de schutterij.

KEIZER LEOPOLD MOLIN

In 1919 schoot Leopold Molin de koningsvogel af. De schutterij was in datzelfde jaar 1919 heropgeleefd. Molin had echter al in twee eerdere jaren de vogel afgeschoten. In 1896 had ene Leopold Demolin een zilveren plaat geschonken ter ere van zijn koningschap. In 1898 werd hij nog genoemd als koning en was er dus nog geen nieuwe geschoten. Vervolgens staat in 1910 een P. (Pol = Leopold) de Moulin als koning vermeld. Van 1910 tot 1919 ontplooidde de schutterij geen activiteiten. Toen in dat jaar de koning reeds twee maal eerder de vogel had afgeschoten werd hij direct uitgeroepen tot keizer. Dat kwam goed uit: nauwelijks een heropleving van de schutterij en dan al een keizer. Molin was bovendien al meer dan vijftientig jaar een trouw lid. Het was echter geen keizer die in drie opeenvolgende jaren de vogel had afgeschoten. De inhuldiging tot keizer vond nog datzelfde jaar op 9 november 1919 plaats. De heuglijke dag werd opgeluisterd met luide saluutschoten en lampions met kaarsen. Voorzitter Duysens hield een toespraak, waarna de keizer het defilé afnam. De schutterij bleef slechts actief tot 1921 en ging weer een rustperiode tegemoet. In die tijd overleed de keizer, waarbij vermeld staat dat in 1928 op 28 november voor hem de zieleddienst gehouden werd. Zijn weduwe zorgde bij de heropleving in 1933 dat de zilveren keizersplaat van haar man weer bij het zilver van de schutterij kwam. *)

* De Limburger Koerier, zat. 15 november 1919.

KEIZER THEO SCHROODERS

Theodorus Gerlachus Schrooders is geboren op 16 augustus 1931 te Houthem. Op 16 juni 1954 wordt Theo lid van de schutterij waar hij begint als tamboer om daarna vele jaren te fungeren als geweerdager (linkerguide). Hij trouwt in 1957 als koning van schutterij St. Martinus met Mia Herben uit Berg en Terblijt. De hele schutterij is bij de huwelijksinzegening aanwezig en de schutters vormen een erewacht als het bruidspaar de kerk verlaat. Het echtpaar krijgt drie zonen.

In het dagelijkse leven is hij onderhoudsmonteur verspanende gereedschapsmachines bij DSM.

Theo is in 1978 voor de tweede keer koning. In 1983 wordt hij in het bestuur gekozen en is inmiddels bevorderd tot majoor. Vanaf 19 december 1984 fungeert hij als waarnemend voorzitter en op 6 maart 1985 volgt zijn verkiezing tot voorzitter. Zowel in 1984 als in 1985 is Theo Schrooders weer koning van de schutterij. Zijn echtgenote Mia vergezelt hem steeds als koningin en beiden behalen vaak 1e prijzen, als koningspaar of elk apart als koning/koningin. De wens om een keizer in hun midde te hebben is zeer groot bij de Houthemse schutters. Tijdens het vogelschieten op 24 augustus 1985 slaagt Theo er in om binnen de door het bestuur gestelde condities de speciale keizersvogel af te schieten. Generaal Hub Thewessen zegt aan het begin van het schieten nog gekscherend tegen Theo: "Es du dich keizer sjùts dan sjeet ich mich keuning!". En zo geschiedt. De waardigheid van keizer draagt Theo Schrooders uit vanaf het schuttersseizoen 1986. Dat jaartal staat ook op zijn keizersplaat vermeld. Zijn echtgenote vergezelt hem vanaf dan als keizerin. Ook als keizer (in jacquet) behaalt Theo op de schuttersfeesten vaak de 1e prijs. De keizerin weet eveneens regelmatig prijzen te behalen.

Koninginnedag 1989 is een zeer eervolle dag voor Theo Schrooders. Hij ontvangt dan de koninklijke onderscheiding van de Orde van Oranje Nassau in zilver. In 1996 vindt hij het tijd geworden om het voorzitterschap aan een jongere persoon over te dragen. Weg uit het bestuur gaat hij niet want hij blijft ter ondersteuning en voorbereiding op het jubileumjaar 1999 verder functioneren als vice-voorzitter. Op 10 maart 1996, bij zijn afscheid als voorzitter, ontvangt Theo de bondsmedaille in zilver van de R.K. Zuid-Limburgse Schuttersbond. Nog meer eer is er voor keizer Theo Schrooders als hij op 24 januari 1999 tijdens een plechtige bijeenkomst in de kerk van Stramproy wordt geïnstalleerd als schutbroeder van de Edele Eed-broederschap van de Souvereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus. Een hele eer ook voor de 400 jaar oude schutterij. De schutters van Houthem zijn maar wat trots op hun keizer!

CHÂTEAU ST. GERLACH
DE BUITENPLAATS VAN MAASTRICHT

- 58 HOTELKAMERS (*****)
- 39 HOTELAPPARTEMENTSUITES (*****)
- A-LA-CARTE RESTAURANT
- BISTRÔT DE LIÈGE
- SALONS VOOR VERGADERINGEN EN FEESTEN
- OVERDEKT ZWEMBAD, SAUNA EN KNEIPP KUURCENTRUM
- ST. GERLACHUS KERK, MUSEUM EN SCHATKAMER
- GROTE TERRASSEN EN KASTEELTUIN

CHÂTEAU ST. GERLACH, SAMEN MET DE VOLGENDE BEDRIJVEN VORMEN DE
CAMILLE OOSTWEGEL CHÂTEAUHOTELS & RESTAURANTS:
HOTEL BRUGHOF & RESTAURANT KASTEEL ERENSTEIN, KERKRADE
HOTEL WINSLEERHOF & RESTAURANT PIRANDELLO, LANDGRAAF
RESTAURANT CHÂTEAU NEERCANNE EN LUNCHRESTAURANT L'AUBERGE, MAASTRICHT

CHÂTEAU ST. GERLACH, JOSEPH CORNELI ALLÉE 1, 6301 KK BAD VALKENBURG
TEL. 043 608 88 88. FAX: 043 604 28 83. INTERNET: WWW.BOOKINGS.NL/HOTELS/GERLACH

ontwerp: irina jo hickorius BNO

